

5.Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація готельного господарства: навчально-практичний посібник, 2-ге вид., доопрац. і доповн. Київ: Ліра-К, 2024. 166 с.

6.Шикіна О. В. Сучасні тенденції розвитку категоризованих готелів України. Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць. 2021. № 2 (77). С. 163-179.

7.Державне агентство розвитку туризму України: регуляторна діяльність. URL: <https://www.tourism.gov.ua/projects-пра>

Катерина БОРИСОВА

ЗВО спеціальності 181 «Харчові технології»
Миколаївський національний аграрний університет,
м.Миколаїв

Науковий керівник – д-р екон.наук, професор
кафедри готельно-ресторанної справи та туризму

Ірина БАНЄВА

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У сучасних умовах глобалізації туристична та готельно-ресторанна сфера є важливими складовими економіки держави та водночас інструментами формування і збереження національно-культурної ідентичності. Інтенсивний розвиток міжнародного туризму, активна інтеграція України до світового економічного простору та поширення глобальних стандартів обслуговування зумовлюють необхідність ефективного правового регулювання цих сфер.

Туризм сьогодні розглядається не лише як галузь економіки, але і як соціокультурне явище, що сприяє міжкультурному діалогу, взаєморозумінню між народами та популяризації національних традицій. Водночас розвиток готельно-ресторанного бізнесу є важливим фактором забезпечення якісного обслуговування туристів та створення позитивного іміджу держави на міжнародній арені.

Особливо актуальним є питання збереження національно-культурної ідентичності в умовах глобалізації, коли існує ризик втрати унікальних культурних особливостей через вплив масової культури та стандартизацію

послуг. Саме тому правове регулювання має забезпечувати не лише економічний розвиток галузі, але й захист культурної спадщини, традицій і національних цінностей.

Правове регулювання туристичної діяльності та готельно-ресторанного бізнесу в Україні здійснюється на основі системи нормативно-правових актів, серед яких провідне місце займають закони України «Про туризм», «Про захист прав споживачів», «Про охорону культурної спадщини», а також підзаконні акти, державні стандарти та інші регуляторні документи. Вони визначають загальні принципи функціонування суб'єктів господарювання, встановлюють вимоги до якості послуг та забезпечують захист прав споживачів. [1]

Окрім зазначених законів, важливу роль відіграють міжнародні нормативні документи та рекомендації, зокрема стандарти якості обслуговування, розроблені міжнародними організаціями у сфері туризму. Україна, інтегруючись у світовий простір, адаптує національне законодавство до європейських норм, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності туристичної галузі.

Особливого значення набуває аспект збереження національно-культурної ідентичності, що проявляється у збереженні традицій, звичаїв, мови, національної кухні та культурної спадщини. Туристична діяльність виступає важливим каналом популяризації культурних цінностей як серед громадян України, так і серед іноземних туристів. У свою чергу, готельно-ресторанні заклади є безпосередніми носіями елементів національної культури через інтер'єр, меню, обслуговування та атмосферу. [2]

Важливим елементом є розвиток культурно-пізнавального та етнографічного туризму, який сприяє відродженню народних ремесел, традиційних свят і обрядів. Такі види туризму дозволяють не лише зберігати культурну спадщину, але й створювати нові робочі місця та стимулювати розвиток регіонів. Разом з тим, у сучасних умовах існує

низка проблем, пов'язаних із правовим забезпеченням захисту культурної ідентичності. Зокрема, спостерігається недостатня узгодженість між туристичною політикою та культурною політикою держави, відсутність чітких механізмів стимулювання впровадження національних елементів у діяльність підприємств сфери гостинності, а також домінування міжнародних стандартів, що сприяє уніфікації послуг [3].

Ще однією проблемою є недостатній рівень контролю за дотриманням вимог законодавства у сфері охорони культурної спадщини. Часто об'єкти культурної спадщини використовуються без належного збереження їх автентичності, що призводить до поступової втрати історичної цінності.

Глобалізаційні процеси також призводять до витіснення традиційної культури масовою культурою, що особливо помітно у ресторанному бізнесі, де поширюються міжнародні кухні та стандартизовані формати обслуговування. У результаті знижується рівень автентичності національного продукту, що негативно впливає на формування унікального туристичного іміджу країни. Водночас слід зазначити, що глобалізація має і позитивні аспекти, оскільки сприяє впровадженню новітніх технологій, підвищенню стандартів обслуговування та розширенню можливостей для міжнародного співробітництва. Завдання держави полягає у забезпеченні балансу між використанням переваг глобалізації та збереженням національної самобутності .

З метою вдосконалення правового регулювання у даній сфері доцільно реалізувати комплекс заходів. По-перше, необхідно удосконалити нормативно-правову базу шляхом розробки спеціальних положень, спрямованих на збереження культурної автентичності у туристичній діяльності. По-друге, важливо забезпечити державну підтримку підприємств, що використовують національні традиції, зокрема шляхом фінансових стимулів, грантів та програм розвитку. [3]

Важливим напрямом є розвиток гастрономічного туризму як інструменту популяризації національної кухні та підтримки локальних виробників. Це

дозволяє не лише зберегти кулінарні традиції, але й сприяти економічному розвитку сільських територій. Крім того, доцільно запровадити систему сертифікації закладів готельно-ресторанного бізнесу з урахуванням критеріїв збереження культурної ідентичності. Така система може включати оцінку використання національних елементів у дизайні, меню, обслуговуванні та загальній концепції закладу.

Не менш важливим є посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері охорони культурної спадщини та підвищення рівня професійної підготовки кадрів із урахуванням культурного компоненту. Освітні програми повинні включати дисципліни, спрямовані на формування розуміння значення національної культури у сфері гостинності. [4]

Також важливо розвивати партнерство між державними органами, бізнесом та громадськими організаціями з метою спільного збереження культурної спадщини та просування туристичного потенціалу України.

Таким чином, правове регулювання туристичної та готельно-ресторанної сфери відіграє ключову роль у забезпеченні балансу між економічним розвитком та збереженням національно-культурної ідентичності. Ефективна державна політика у цій сфері сприятиме не лише підвищенню конкурентоспроможності України на міжнародному туристичному ринку, але й збереженню її культурної самобутності. [5]

У сучасних умовах особливо важливо забезпечити гармонійне поєднання інноваційного розвитку галузі та збереження традиційних цінностей. Лише за умови комплексного підходу до правового регулювання можна досягти сталого розвитку туристичної та готельно-ресторанної сфери. Перспективи подальшого розвитку полягають у вдосконаленні законодавства, активному впровадженні інноваційних технологій, підтримці національного виробника та популяризації культурної спадщини України на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про туризм». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
2. Закон України «Про захист прав споживачів». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
4. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
5. Global Code of Ethics for Tourism. UNWTO. URL:<https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism>